

20.12.2007

Dnrot 1904/2/05 ja 1905/2/05

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jukka Lindstedt

Esittelijä: Esittelijäneuvos Raino Marttunen

EPÄASIANMUKAISESTI TOTEUTETTU JÄRJESTÄYTYMISHARJOITUS

1

TUTKITTAVAKSI OTETUT ASIAT

Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläisen suorittaessa 9.6.2005 ja 13.6.2005 Suomenlahden Meripuolustusalueen tarkastusta hän päätti ottaa omana aloitteena tutkittavaksi eräitä varusmiehille Upinniemessä järjestetyn puhuttelutilaisuuden yhteydessä esille tulleita asioita.

Järjestäytymisharjoitus 11.3.2005

Varusmiehet kertoivat perjantaina 11.3.2005 iltapäivällä tukikohtakomppanian viikko-ohjelmaan tehdystä muutoksesta, jonka mukaan kaikille komppanian varusmiehille järjestettäisiin seuraavana aamuna marssiharjoitus. Tämä muutos oli varusmiesten mukaan aiheutunut yksittäisen sotilaspoliisin aiheuttamasta häiriöstä. Varusmiesten oltua yhteydessä esimiehiin lauantapäivän marssia ei ollut toteutettu, mutta varusmiehille oli järjestetty samana iltana ylimääräinen järjestäytymisharjoitus. Varusmiesten mukaan perjantai-iltana järjestetty järjestäytymisharjoitus oli päättynyt noin kello 20. Harjoitus oli alkanut kello 16 varustetarkastuksella. Varusteita oli tämän jälkeen vaihdettu edestakaisin siten, että koko varustus oli käyty läpi nukkumaanmenoa myöten.

Kuljettajien lauantaikoulutus

Tykkimies kertoi varusmieskuljettajille tukikohtakomppaniassa lauantaisin järjestetystä harjoituksesta kuljettajien kolaroinnin johdosta. Kaikki noin 20 kuljettajaa olivat joutuneet seitsemän peräkkäisen lauantain ajaksi ylimääräiseen koulutukseen. Koulutus oli ollut lähinnä peruutusharjoituksia ja autojen vaihtoa, jota henkilökunta ei ollut valvonut. Varusmiesten käsityksen mukaan syynä koulutukseen oli lähinnä henkilökunnan saama ylityölisä.

Kiikalan alokasleirin kuljetukset

Vielä varusmiehet kertoivat varusmieskuljettajien vieneen autoja alokasleirille Kiikalaan. Tällöin hallimestarina toiminut yliluutnantti oli ilman ennakoilmoitusta käskenyt, että autot jätettäisiin leirialueelle. Kuljettajat olivat joutuneet palaamaan takaisin varuskuntaan kuorma-auton lavalla noin 20 asteen pakkasessa. Kuljettajilla ei ollut ollut asianmukaisia varusteita, joillakin ei edes pitkiä alushousuja. Useat kuljettajat olivat sairastuneet tapauksen johdosta.

Muita esille otettuja asioita

Varusmiesten mukaan pidennetylle iltavapaalle pääsyä oli rajoitettu. Varusmiesten mukaan myös pidennetty iltavapaa oli vajaan kuukauden ajaksi poistettu kahden sotilaspoliisin huonon käytöksen vuoksi. Lisäksi merisotilastoimikunnan toimintaa oli varusmiesten mukaan vaikeutettu. Muun muassa eräs koripalloturnaus oli jouduttu peruuttamaan.

2

Selvityksen sisältöä

Apulaisoikeusasiamies Jääskeläinen pyysi 23.6.2005 päivätyllä kirjeellään Pääesikunnalta selvitystä edellä mainittujen tapausten johdosta. Pääesikunta toimitti 8.9.2005 päivätyin lausunnon hankittuaan sitä ennen selvitykset Merivoimien Esikunnalta ja Suomenlahden Meripuolustusalueelta.

Tämän jälkeen apulaisoikeusasiamies Jääskeläinen pyysi 16.5.2006 päivätyllä kirjeellään Pääesikunnalta vielä asioiden tutkimiseksi tarpeelliseksi riittävän yksilöidyn lisäselvityksen, koska saatuja selvityksiä ei voitu pitää kaikilta osin riittävinä. Varsinkin Suomenlahden Meripuolustusalueelta saatu selvitys oli Jääskeläisen mukaan huomattavan puutteellinen ja osin jopa ristiriidassa sen kanssa, mitä Jääskeläiselle oli tarkastuksen yhteydessä ilmoitettu. Meripuolustusalueen komentajan selvityksessä ei ollut lähemmin arvioitu yhtään selvityspyynnössä kerrottua varusmiesten väitettä. Yleisen palvelusohjesäännön mukaan komentaja oli kuitenkin viime kädessä vastuussa alaiensa joukkojen toiminnan asianmukaisuudesta.

Järjestäytymisharjoitus 11.3.2005

Tukikohtakomppanian päällikkö kapteeniluutnantti totesi ensimmäisen selvityspyynnön johdosta antamassaan selvityksessä, että järjestäytymisharjoitus oli pidetty yksikön päällikön laatiman päiväohjelman mukaisesti. Kapteeniluutnantin mukaan järjestäytymisharjoitus oli määrätty päiväohjelmassa samaan aikaan kuin marssikin. Hänen selvityksessään ei ollut erikseen lausuttu päiväohjelman muutoksesta eikä muutosajankohdasta, vaikka selvityspyynnössä oli nimenomaan kerrottu varusmiesten ilmoittaneen muutoksen tekemisestä vasta saman päivän iltapäivällä.

Suomenlahden Meripuolustusalueen komentajan ensimmäisen selvityspyynnön johdosta antamassa selvityksessä ei ollut otettu lähemmin kantaa varusmiesten kertomaan järjestäytymisharjoitukseen. Selvityksen mukaan menettely oli ollut kaikilta osin pysyväisasiakirjojen ja Yleisen palvelusohjesäännön mukaista.

Järjestymisharjoituksesta tiedusteltiin ennen toisen selvityspyynnön lähettämistä puhelimitse asiasta tarkastuksen yhteydessä kertoneelta merisotilastoimikunnan edustajalta sekä merisotilastoimikunnan silloiselta puheenjohtajalta. Molemmat kertoivat yhtäpitävästi, että tieto tukikohtakomppanian ohjelman muutoksesta oli tullut perjantaina 11.3.2005 iltapäivällä noin kello 14:n aikaan osan varusmiehiä ollessa vaihtamassa jo lomavaatteita päälleen. Ohjelmaan oli tullut lisäyksenä

sekä illan järjestäytymisharjoitus että lauantain marssiharjoitus, joka alun perin oli kuulunut vain niiden varusmiesten ohjelmaan, joilla oli muutoinkin kiinnioloviikonloppu sinä viikonloppuna. Lauantaimarssi oli kuultujen merisotilastoimikunnan edustajien mukaan kuitenkin peruttu sen jälkeen, kun asiassa oli otettu yhteyttä ylempiin esimiehiin. Ylimääräisen palveluksen perustetta ei ollut ilmoitettu varusmiehille. Varusmiehille oli jäänyt se käsitys, että kysymys oli ollut jonkinlaisesta kurinpalautuksesta.

Apulaisoikeusasiamies Jääskeläinen kertoi toisessa selvityspyynnössään kertoneensa tarkastuksen yhteydessä komentajalle varusmiehen kertomasta järjestäytymisharjoituksesta. Selvityspyynnön mukaan " oikeusupseeri, luutnantti ilmoitti, että varusmiesten kertoma 'ylilyönti' oli tapahtumassa, mutta vain lauantaikoulutus oli peruutettu, jotta 'päällikkö ei menettäisi kasvojaan'."

Suomenlahden Meripuolustusalueen toisen selvityspyynnön johdosta annetussa selvityksessä ei ole kommentoitu tätä oikeusupseerin lausumaksi ilmoitettua, asian selvittämisen kannalta oleellista seikkaa.

Meripuolustusalueen selvityksen mukaan lauantain marssiharjoitukseen osallistuivat vain ne varusmiehet, jotka olivat kiinniolovuorossa. Marssiharjoitus oli merkitty viikkopalvelusohjelmaan. Meripuolustusalueen selvityksen mukaan viikko-ohjelmamuutoksesta oli yksikön päällikön mukaan informoitu aamupäivällä ja muutettu viikko-ohjelma oli yksikön ilmoitustaululla iltapäivän alussa. Mahdollista oli, että jotkut varusmiehet eivät olleet katsoneet ilmoitustaulua eivätkä näin ollen saaneet tietoonsa palvelusta. Palveluksen päättymisaika oli ollut noin tunti viikko-ohjelmaan merkityn palveluksen päättymisajan jälkeen kello 19. Järjestäytymisharjoituksesta oli tehty ohjeiden mukaisesti muutettu viikko-ohjelma. Harjoitus oli meripuolustusalueen komentajan mukaan toteutettu koulutuksellisista syistä eikä kenenkään yksittäisen sotilaan huonosta käyttäytymisestä johtuen. Harjoitus oli toteutettu Yleisen palvelusohjesäännön mukaisesti ja siitä oli informoitu esimiehiä.

Pääesikunta on lausunnossaan 28.6.2006 todennut, että viikko-ohjelmaa muutettaessa on otettava huomioon sen tarkoitus, vaikka viikko-ohjelman muutoksesta ilmoittamisen ajankohdasta ei olekaan annettu yksityiskohtaisia ohjeita. Viikko-ohjelmasta saadun tiedon mukaan varusmiehet voivat valmistautua palvelukseen ja tehdä vapaa-aikaa koskevia järjestelyjä. Pääesikunnan mukaan selvää on, että viikko-ohjelman tarkoitus ei toteudu, jos lisäharjoitus järjestetään pääsääntöisen päiväpalvelusohjelman jälkeen ja jos muutoksesta ilmoitetaan vain neljä tuntia ennen alkuperäisen viikko-ohjelman mukaisen viikonloppuvapaan alkamista.

Sisäjärjestysharjoitus on Pääesikunnan mukaan päätynyt noin tunti sen jälkeen, kun alkuperäisen viikko-ohjelman mukaisen viikonloppuvapaan oli määrä alkaa. Sisäharjoitus on siten rajoittanut varusmiesten vapaiden käyttöä. Simputuksen estämistä koskevan oikeudellisen osaston pysyväisasiakirjan (PEOIK-OS PAK 01:05) mukaan tällä tavalla järjestettynä sisäpalvelusharjoitukselle tulisi olla painavat syyt.

Pääesikunnan mukaan järjestäytymisharjoitusta ei voida pitää suoraan voimassa olevan ohjeistuksen vastaisena. Pääesikunnan mukaan vastaavia harjoituksia suunniteltaessa ja järjestettäessä on kuitenkin erityisesti vältettävä sitä, etteivät varusmiehet koe sisäjärjestysharjoitusta rangaistuksenomaiseksi. Harjoitukset on Pääesikunnan mukaan suunniteltava ja toteutettava siten, että varusmiehille varmistetaan riittävästi aikaa valmistautua niihin ja ymmärtää niiden tarkoitus. Nyt kysymyksessä olevan kaltaisia, hyvin nopeita muutoksia ennalta vahvistettuun viikko-ohjelmaan tulisi mahdollisuuksien mukaan Pääesikunnan mielestä välttää.

Varusmieskuljettajien lauantaikoulutus

Yliluutnantin selvityksen mukaan lauantaikoulutuksen järjestämisen perusajatuksena oli liikenneturvallisuuden parantaminen estämällä ennakkoon mahdollisten liikenneonnettomuuksien syntyminen. Tässä tavoitteessa onnistuttiin, sillä kuljettajien ajoneuvon käsittelytaito parani huomattavasti. Asenteiden muuttamisessa jäätiin jälkeen tavoitteesta, joka yliluutnantin mukaan osittain ilmeni sotilaskuljettajien tekemissä kanteluissa. Lauantaikoulutus oli järjestetty, koska sille ei ollut juridisia esteitä ja koska kaikki kuljettajat olivat lisäksi paikalla. Arkipäivisin koulutuksen pitäminen olisi ollut virka-aikana mahdotonta johtuen kuljettajien palvelustehtävistä. Lisäksi henkilökuntaa ei ollut mahdollista irrottaa arkipäivisin koulutustehtäviin.

Koulutus järjestettiin yliluutnantin mukaan yhteensä kuusi kertaa peräkkäisinä lauantapäivinä ja se loppui noin kello 14:n aikaan. Koulutus piti hänen mukaansa sisällään perusasioita ajoneuvon käytöstä, sen kuljettamisesta sekä ennakoivan ajamisen perusteista. Lisäksi opetettiin muun muassa myös ajamisen perusteita oikeasta ajoasennosta alkaen.

Merivoimien Esikunnan mukaan koulutuksen järjestäminen oli ollut perusteltua. Kysymys ei ollut ollut myönnetyn loman peruuttamisesta. Ne, joilla oli ollut viikonloppuvapaa, olivat päässeet lomalle heti koulutuksen jälkeen. Merivoimien Esikunta on ilmoittanut kuitenkin tulevansa kiinnittämään huomiota jatkossa siihen, että varusmiesten palvelus pyritään järjestämään niin, että kaikki palvelus, lukuun ottamatta kiireellisiä koulutuksellisia tai muita erityistilanteita, merkitään viikoittain varusmiesten nähtäväksi viikkopalvelusohjelmaan.

Myös Pääesikunta on lausunnossaan katsonut, että koulutuksen järjestäminen kuljettajille on ollut perusteltua.

Annetuissa selvityksissä ei ole otettu kantaa molemmissa selvityspyynnöissä nimenomaan mainittuihin varusmiesten väitteisiin, ettei lauantaikoulutusta ollut edes valvottu ja että koulutus johtui lähinnä henkilökunnan saamista ylityölisistä.

Kiikalan alokasleirikuljetukset

Yliluutnantin selvityksen mukaan alokasleirikuljetuksissa ei ollut tullut tietoon sairaustapauksia. Ajoneuvoja oli jätetty Kiikalaan ainoastaan turhien ajojen karsimiseksi. Järjestely ei ollut tullut silloisille kuljettajille yllätyksenä, vaan siitä oli informoitu kuljetuskeskuksen hallikirjurina toiminutta moottori-aliupseeria. Hänen tehtäviinsä oli kuulunut informoida edelleen kuljettajia. Lisäksi kyseisellä leirillä oli

erillinen kuljetusupseeri, joka olisi asiaan puuttunut, mikäli siihen olisi ollut tarvetta. Mikäli asia olisi tullut yllätyksenä kuljettajille, heillä olisi ollut mahdollista ilmoittaa leirin kuljetusupseerille tai muulle henkilökunnalle. Näin he ilmeisesti eivät ole toimineet.

Yliuutnantin mukaan kuljettajille annetussa koulutuksessa korostetaan muun muassa sitä, että talvella autoillessa on syytä pitää aina lämmintä vaatetta mukana odottamattomien tilanteiden ennakoimiseksi. Yliuutnantin mukaan henkilökunta ei ole vastuussa kuljettajien päällä olevista varusteista. Tämän vuoksi kuljettajien perehdyttämiskoulutuksessa kerrotaan talviautoilun vaaroista ja että milloinkaan ei voida tietää esimerkiksi ajoneuvon rikkoontumisesta. Lisäksi perehdyttämiskoulutuksessa kerrotaan, miten toimitaan epäselvissä tilanteissa tai ongelmatilanteissa. Merivoimien Esikunnan mukaan esimiesten on valvottava varusmiesten pukeutumista ja varustusta niin, ettei vastaavanlaista tilannetta pääse syntymään. Meripuolustusalue tulee Merivoimien Esikunnan mukaan kiinnittämään tähän jatkossa enemmän huomiota.

Pääesikunnan näkemyksen mukaan varusmiesten olisi saamansa koulutuksen perusteella pitänyt osata varustautua talviaikaan suoritettavaan kuljetustehtävään asianmukaisesti. Pääesikunta on yhtynyt kuitenkin Merivoimien Esikunnan näkemykseen siitä, että myös esimiehillä on velvollisuus valvoa varusmiesten asianmukaista varustautumista erilaisiin tehtäviin.

Muut esiin otetut asiat

Peruutetuista ja pidennetyistä iltavapaista on selvityksessä todettu, että varusmiehillä ei ole niihin subjektiivista oikeutta. Pääesikunnan mukaan varusmiehille oli ilmeisesti muodostunut virheellinen käsitys heidän oikeuksistaan iltavapaaseen ja siitä, miksi pidettyjä iltavapaita ei siinä koulutusvaiheessa ollut käytössä. Tältä osin lienee kysymys ollut puutteellisesta tiedottamisesta.

Merisotilastoimikunnan toiminnan väitetyistä vaikeuttamisista Pääesikunta on todennut, että selvitysten mukaan koripalloturnauksen käsittely oli jätetty viime hetkeen, jolloin yksiköiden päälliköillä ei ollut enää tosiasiallisesti mahdollisuutta suunnitella yksiköidensä palvelusta niin, että varusmiehet olisivat lyhyellä varoitusajalla päässeet tilaisuuteen, varsinkin kun virallista asiakirjaa mainitusta komentajan luvasta ei ollut. Tämän valossa Pääesikunnan mukaan yksikköjen toimintamalli on ollut ymmärrettävä.

Kantelu oikeusasiamiehelle

Suomenlahden Meripuolustusalue on ensimmäisessä selvityksessään todennut, että Yleisen palvelusohjesäännön mukaan alaisten velvollisuutena on ilmoittaa esimiehelleen, jos he katsovat palvelusturvallisuutensa vaarantuvan. Näitä ilmoituksia ei ollut selvityksen mukaan tehty aiemmin linjaorganisaatiossa, vaan merisotilastoimikunnan välityksellä toukokuussa ja eduskunnan apulaisoikeusasiamiehelle. Tämä on selvityksessä nimenomaan todettu, mutta useita väitteitä varusmiesten epäasiallisesta kohtelusta ei ole kommentoitu juuri lainkaan.

Järjestäytymisharjoitus 11.3.2005

Meripuolustusalueen ensimmäisen selvityspyynnön johdosta antama selvitys on ollut useissa kohdin puutteellinen eikä toisessakaan selvityksessä ole kommentoitu kaikkia selvityspyynnössä yksilöityjä seikkoja.

Yleisen palvelusohjesäännön mukaan perusyksikön päällikkö päättää yksikön viikkopalvelusohjelmasta ja järjestää yksikkönsä palveluksen. Päiväjärjestykseen voidaan tehdä myös muutoksia (kohta 128). Muutoksen ilmoittamisen ajankohdasta ei ole annettu yksityiskohtaisia määräyksiä tai ohjeita.

Varusmiesten rästi- ja kertauskoulutuksesta annetun ohjeen (PEKOUL-OS PAK C 01:02) mukaan koulutuksesta tiedotetaan varusmiehille hyvissä ajoin ennen koulutustapahtumaa. Koulutusta ei ohjeen mukaan saa järjestää niin, että se koettaisiin rangaistuksena. Koulutettaville on tehtävä selväksi, mikä osaamistason puute koulutuksella parannetaan.

Varusmiesten palvelus-, vapaa-aika- ja lomajärjestelyjä koskevan ohjeen (PEHENK-OS PAK 04:04) mukaan päiväpalvelusohjelman mukainen palvelus kasarmioloissa tapahtuu arkipäivinä pääsääntöisesti kello 06.00–18.00. Mainituista ajoista voidaan ohjeen mukaan poiketa mm. koulutuksellisista tai valmiudellisista syistä.

Simputuksen estämistä koskevan pysyväisohjeen (PEOIK-OS PAK 01:05) mukaan sisäjärjestys tulee järjestää tavanomaisen päiväpalveluohjelman aikana, ellei erityistä syytä muuhun ole. Harjoituksia saa vain painavista syistä sijoittaa ajankohtaan, joka rajoittaa varusmiesten vapaiden käyttöä. Harjoitusaiheissa ja koulutuksen toteuttamisessa tulee pitäytyä normaaleihin toimintoihin. Harjoituksen tarkoitus ja peruste tulee ennen harjoitusta selvittää kyseiselle harjoitusjoukolle.

Simputusohjeen mukaan koulutusta ei saa käyttää rangaistuksenomaisesti. Erityisen tärkeää on simputusohjeen mukaan, ettei sisäjärjestys harjoituksia järjestetä kurinpalautustarkoituksessa tai siten, että ne perustellusti voidaan kokea rangaistuksenomaisiksi. Simputusohjeen mukaan niin sanotut joukkorangaistukset ovat kiellettyjä.

Kyseessä olevassa tapauksessa päiväohjelman muutos on tehty vasta samana päivänä. Useat varusmiehet ovat olleet tällöin jo valmistautumassa viikonloppuvapaalle. Harjoitus on järjestetty perjantai-illaksi, jolloin suurimmalle osalle varusmiehiä on ollut tärkeää päästä lähtemään lomille normaaliin aikaan. Harjoitusta ei ole ohjeistuksen edellyttämällä tavalla suunniteltu tai toteutettu siten, että varusmiehille olisi varmistettu riittävästi aikaa valmistautua siihen ja ymmärtää sen tarkoitus. Myöskään harjoituksen tarkoitusta ei ole ilmeisesti selvitetty riittävästi varusmiehille. Ottaen huomioon harjoituksen yllättävyys ja ajankohta on ymmärrettävää, että varusmiehet ovat kokeneet sen rangaistuksenomaiseksi. Näin toteutettuna harjoituksessa on ollut jossain

määrin simputuksenomaisia piirteitä, vaikkei se ole kestoaltaan ollutkaan huomattavan pitkä.

Tarkemmin selvittämättä on jäänyt se varusmiesten esittämä väite, että alun perin oli tarkoitus järjestää lauantaikoulutusta myös viikonloppuvapaalle lähtemässä olleille varusmiehille. Näin apulaisoikeusasiamies Jääskeläinen ilmoitti selvityspyynnössään myös oikeusupseerin todenneen. Tätä toteamusta ei ole lisäselvityksessä kiistetty. Näin ollen voidaan pitää selvitetynä, että alkuperäinen tarkoitus oli järjestää lauantaikoulutusta myös lomille perjantai-iltana lähdössä olleille varusmiehille. Varsinkin tämä seuraavana päivänä toteutettavaksi aiottu koulutus olisi ollut tilanteessa selkeästi epäasianmukaista ja rangaistuksenomaiseksi luokiteltavaa.

Varusmieskuljettajien lauantaikoulutus

Selvityksissä koulutusta on pidetty hyväksyttävänä. Sotilasviranomaisella on pitkälle menevä harkintavalta sen suhteen, miten varusmiesten koulutus järjestetään. Estettä lauantaikoulutuksen järjestämiselle ohjeiden mukaan ole. Kysymyksessä on ollut kuitenkin kuusi perättäistä lauantaita, mikä tekee järjestelyistä jossain määrin poikkeavan. Koulutuksen ajankohta on viivästyttänyt varusmiesten lomille lähtöä, minkä vuoksi se on saatettu kokea sattuneista liikennevahingoista johtuneiksi kurinpalautukseksi. Kouluttajille ei selvitysten mukaan voitu järjestää muuta yhteistä koulutusajankohtaa.

Tältäkin osin kiinnittyy huomio siihen, ettei selvityksessä ole lähemmin annettu vastauksia kahdessa eri selvityspyynnössä esitettyihin väitteisiin siitä, että varusmiesten koulutukset eivät olleet valvottuja ja että koulutuksen syynä olivat olleet lähinnä henkilökunnan ylityölisät.

Kiikalan alokasleirin kuljetukset

Kuljetusjärjestelyjen muutokset on ilmoitettu ainoastaan toiselle varusmiehelle eikä tiedon perille menoa kuljettajille ole varmistettu henkilökunnan toimesta. Selvityksissä esitettyjen tietojen perusteella asia ei anna kuitenkaan aihetta tältä osin enempään toimenpiteisiin.

Muut esille tuodut asiat

Muissa varusmiesten kertomissa asioissa ei selvitysten perusteella ole tullut ilmi laillisuusvalvojan toimenpiteitä edellyttävää virheellistä menettelyä.

Oikeus kannella oikeusasiamiehelle

Meripuolustusalueen muutoin hyvin yleisluonteisessa selvityksessä on tuotu nimenomaan esiin se, että varusmiehet eivät olleet Yleisen palvelusohjesäännön edellyttämien tavoin ilmoittaneet asioista esimiehilleen, vaan kannelleet suoraan apulaisoikeusasiamiehelle. Yliluutnantin selvityksessäkin on todettu, että varusmiesten asenteisiin ei ollut saatu korjausta, mikä kävi ilmi varusmiesten tekemistä kanteluista.

Oikeus tehdä kantelu oikeusasiamiehelle perustuu Suomen perustuslakiin ja eduskunnan oikeusasiamiehestä annettuun lakiin. Myös sotilaalla on aina oikeus kääntyä asiassaan suoraan oikeusasiamiehen puoleen eikä tästä saa aiheutua hänelle kielteisiä seuraamuksia.

Yleisen palvelusohjesäännön mukaan sotilaalla on oikeus hakea oikeusturvaa vääränä pitämästään menettelystä ylemmältä esimieheltä tai eduskunnan oikeusasiamieheltä ottamalla asia esille heidän kanssaan tai tekemällä kantelu (kohta 14).

Eduskunnan oikeusasiamiehen tarkastuksista 28.2.2003 annetun hallinnollisen ohjeen (PEOIK-OS PAK 01:06) mukaan eduskunnan oikeusasiamiehen puoleen voi kääntyä jokainen, joka katsoo sotilasviranomaisen tehtävässään menetelleen lainvastaisesti tai jättäneen täyttämättä velvollisuutensa. Ohjeen mukaan kantelu voidaan lähettää oikeusasiamiehelle suoraan eikä mitään virkatietä tarvitse noudattaa. Oikeusasiamiehelle tehtävä kantelu ei myöskään ole sidottu sotilaskurinpitoasetuksessa kantelusta annettuihin määräyksiin (asetuksen 46 §).

Mielestäni Suomenlahden Meripuolustusalueen lausunnossa esitetty kannanotto on ollut tarpeeton ja ristiriidassa sen kanssa, mitä laissa, Yleisessä palvelusohjesäännössä ja oikeusasiamiehen tarkastuksista annetussa hallinnollisessa ohjeessa asiasta todetaan.

Totean apulaisoikeusasiamies Jääskeläisen vain muutamaa kuukautta aiemmin arvostelleen Suomenlahden Meripuolustusalueen komentajaa siitä, että hän oli lausunnossaan kritisoinut varusmiestä tämän tehtyä kantelun suoraan oikeusasiamiehelle (AOA:n päätös 25.5.2005, dnro 2305/4/03).

Yhteenveto

Saatan edellä esittämäni käsitykset tukikohtakomppaniassa toteutetun järjestäytymisharjoituksen epäasianmukaisesta toteuttamisesta sekä sotilaiden oikeudesta kannella vääränä pitämästään menettelystä suoraan oikeusasiamiehelle Suomenlahden Meripuolustusalueen komentajan tietoon. Jäljennös päätöksestä lähetetään tiedoksi myös Pääesikunnalle.